

zürzavaros és tarka élet; mint a mienk. Fény és árny, szenny és ragyogás abban is váltakoztak.

Tacituszal elmondhatjuk: »Nec omnia apud priores meliora — Nem minden volt jobb apáink idején«. S erről szól bölcsen Seneca is: »Hoc maiores nostri questi sunt, hoc nos querimus, hoc posteris nostri querentur — E miatt már őseink panaszkodtak, panaszkodunk mi is, és panaszkodni fognak késői utódaink«.

A görög filozófiai szellem szárnyalását s a műfajteremtő görög irodalmi géniusz tündöklését a mai olvasónak nem kell különösképen bizonyítgatni. Viszont éppen nem fölösleges megpróbálni helyes fogalmat adni az ókor tudományáról és technikájáról. Az utóbbiban az ókor sokkal többet tett, mint mi: egészen kezdetleges eszközökkel elképzelhetetlenül bonyolult és nagyszerű feladatokat oldott meg s olyan műveket alkotott, amelyek a mi híres korunknak sem válnának szégyenére. A technikának két csodálatos korszaka van: az ókor és korunk. Éppen nem azon kell csodálkoznunk, hogy a régiek mi mindenhez nem értettek, hanem inkább azon, hogy mi mindent tudtak.

Végül a kereszténység és az ókor viszonyát igyekszik megvilágítani könyvecskénk szerzője. Halhatatlan életét, amellyel túlélte a birodalmat, az ókor műveltsége éppen a kereszténységnek köszönheti. Mikor a fiatal kereszténység uralomra jut, kisajátítja magának a birodalmat és a római-ságot is.

A Parthenon-tanulmányok e második kötete kétségkívül eléri majd célját. Szerzőjének mély forrásokból táplálkozó, közvetlen hangú csevegése megfogja a lelket s meggyőzi a mai olvasót az ókori írások elmúlhatatlan jelentőségéről.

Kováts Gyula.

vitéz Szőrényi József: Garamszegi Lubrich Ágost neveléstudományi rendszere. (Közlemények a Szegedi Ferenc József-Tudományegyetem Pedagógiai-Lélektani Intézetéből. 44. sz.) 1940. Szeged. 8°, 109 l.

A mű címében jelzett fételnek doktori értekezés tárgyául való választása, valamint a dolgozatot elfogadó professzori jóváhagyás arra enged következtetni, hogy ez a biztató szakírói készséggel megírt tanulmány nemcsak alkalmyszerű munkálat, nemcsak a kegyelet adójának lerovása szerzőnk részéről iskolája, a szegedi kir. kat. tanítóképző-intézet egykori s onnan magasra jutott tanárával szemben, hanem a szükségessé vált újraértékelésbe kapcsolódó komoly kísérlet egy porlepte érték kiemelésére és tisztázására.

Az első világháborút megelőző fél évszázad szelleme szöges ellentétbe került a vallásos szellemmel is. A materialista világnézetbe nem fértek bele a szellemi és erkölcsi idealizmus távlatai; a korlátokat elismerni nem akaró, szélsőséges individualizmusba tévelygő liberalizmus pedig a keresztény felebaráti szeretet, az erkölcsi alapú és szociális felfogású emberiséggel szemben is érzéketlenné tette híveit. A társadalom egy csekély hányada a közönségnek csaknem minden javát kisajátította és, — hogy zsákmányát biztosítsa, — a politikai hatalmat is a maga kezében összpontosította.

Ilyen korszakban Garamszegi Lubrich Ágost-féle pedagógus még akkor is »az az egyiptomi sötétség a budapesti egyetem pedagógiai tanszékén« lett volna, ha a világ fényes szellemei közé számíthatnók.

Ezt állítani szerzőnk sem kísérli meg. G. Lubrich Ágost életéből, küzdelmeiből azonban egy olyan tanári egyéniséget bontakoztat ki előttünk, aki nemcsak ráeszméltetett írásaiban a nevelő igazi hivatására, hanem példát is adott annak teljesítésére.

Lubrich megértette és szerette az ifjúságot és — kora hitközömbös világában — vallásos alapon, — az individualizmus közepette — szociális szellemben próbálta lelkét alakítani.

E pedagógiai rendszer alap gondolatai kevés megértőre találtak, s ezért nem is értékelhették kellően, »úttörő«-t meg semmiképp sem láthattak hirdetőjükből. Ez, különösen ellenfelei részéről, egyet jelentett volna a maguk elleni csődnyitási kérelemmel.

Most, hogy már ezt is megértük, s a túlzó individualizmus világtörténelmi csődperében egyre többfelől hangzik fel az elmarasztaló ítélet, ismét lehetővé vált a maradandó értékek felismerése.

Ezekre kívánt szerzőnk, G. Lubrich Ágost neveléstudományi rendszerében rávilágítani, s ez sikerült is neki.

A polgári kötelességteljesítésre való neveléssel kapcsolatban (73. l.) azonban nem elég körültekintő az összehasonlítás. Hazánkban nem csak Wesselényi Miklós báró adott ezekhez hasonló gondolatoknak kifejezést.

Váradi József.

Tihamér püspök élete, ahogyan kortársai látták. A budapesti növendékpapság Magyar Egyházirodalmi Iskolája megbízása és adatgyűjtése alapján írta **Zakar András.** Budapest, Kir. Magy. Egyetemi Nyomda. 1941. 8-r., 437 l.

Közös vállalkozás rendszeres összefoglalásaképpen jelent meg ez a könyv, amely jóval több életrajzi adatknál és egy munkás élet számára való emlékéllítésnél. Kegyelet az uralkodó vezető elv benne, de e mellett a külső eseményeken túl és felül a lélek oly mélyből eredő fejlődését, a szellem oly tündöklő jelentkezését, az akaratérő oly lenyűgöző megnyilvánulását adja, hogy a hősét nem ismerő olvasó is meghatótt kegyelettel forgatja, és egy kivételes egyéniség megismerésének örömeivel teszi le ezt a könyvet. Céltudatosság, akaratérő, tudás, életszentség azok a főbb mozzanatok, amelyek **Tóth Tihamért** gyermekkorától élete végéig jellemzik és páratlan nevelői, írói és szónoki sikerek elérésére teszik alkalmassá. Több külső körülmény szerencsés találkozása is segíti nagy munkabírásról tanúskodó s felfelé ívelő életének sikereit. Acélos öntudatosság hajtja a munkálkodásban; pap, tanulmányi felügyelő, egyetemi tanár s a legmagasabb egyházi méltóság elnyerője. Mindeme téren nemes törekvéstől áthatottan lemondani ép úgy tud; mint fáradhatatlanul és sokoldalúan tevékenykedni. A diákok között és íróasztalánál, az oltárnál és a szószéken, lakószobájában és a gyóntató rács mögött mindenütt maradék nélkül érvényesíti lelke energiáját. Céltudatossága elismeréskészítő, munkabírása bámulatos, sikerei megérdemelték.